

بیمه اتومبیل

اتومبیل وسیله‌ای است که تقریباً از اواخر قرن نوزدهم و به شکلی همه‌گیر وارد زندگی انسان در جوامع بشری شده و نقشی بسیار مهم در حمل مسافر و جابجایی کالا دارد. اصولاً در بیشتر جوامع انسانی بیشترین جابجایی مردم و مسافران به وسیله اتومبیل صورت می‌پذیرد و اتوبوسها، کامیونها و اتومبیل‌های سواری در ابعادی وسیع چنان در بطن زندگی انسانها رسوخ کرده‌اند، که براستی باید گفت زندگی انسان بدون بهره‌گیری از این وسیله نقلیه موتورلی ناممکن است. اتومبیل در زندگی صنعتی و کشاورزی و رسانیدن کالا از محل تولید به بازار مصرف و داد و ستد بین‌المللی نقشی سازنده و پراهمیت دارد، و در واقع یکی از ویژگیهای بارز و مشخص قرن بیستم، پدید آمدن این وسیله نقلیه است. پدیدار شدن این وسیله نقلیه اگرچه به همراه خود رفاه و آسایش و سرعت را به ارمغان آورده، اما به همان نسبت باعث بروز مشکلات بسیار و خطرات فراوان هم شده است، زیرا خطر تصادم و برخورد با این وسیله نقلیه روبه‌افزایش نهاده و تنها راه جبران و کمک به زیان‌دیدگان این پدیده قرن بیستم و رفع و یا تقلیل اثرات نامطلوب آن در زندگی زیان‌دیدگان استفاده از بیمه است.

شرکتهای بیمه با درک این نیاز جوامع انسانی، طرحهای متفاوتی برای جبران خسارات این حوادث ارائه داده‌اند. در بیمه اتومبیل، گاهی تعهد بیمه‌گر جبران خسارت وارد به وسیله نقلیه بیمه شده است و گاهی خسارات وارد به شخص ثالث را جبران می‌کند.

معمولاً کلیه حوادث زیانبار ناشی از تصادفات رانندگی به یکی از سه حالت زیر است:

- راننده مقصر است و زیان‌دیده مالی و جانی کاملاً بی‌تقصیر است

- زیان‌دیده مقصر است و راننده کاملاً بی‌تقصیر است

- راننده و زیان‌دیده هر دو در ایجاد حادثه مقصرند

تشخیص هریک از سه مورد فوق صرفاً برعهده مقامات صلاحیت‌دار راهنمایی و رانندگی است و در صورت عدم توافق زیان‌دیده با مقصر حادثه، نتیجه‌گیری از حادثه براساس گزارش مأموران انتظامی با محاکم صالحه است. ذکر این نکته لازم است که برای تسویه خسارات سنگین شرکتهای بیمه به ارائه گزارش مقامات انتظامی که از حادثه بازدید کرده‌اند نیاز دارند. شرکتهای بیمه در ایران پوششهای متفاوتی را در زمینه بیمه اتومبیل ارائه داده‌اند که به طور خلاصه به شرح زیر است:

- پوشش بیمه بدنه اتومبیل

- بیمه شخص ثالث (بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتورلی در مقابل اشخاص ثالث).

- بیمه حوادث راننده.

- بیمه مازاد مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتورلی در مقابل اشخاص ثالث (تأحدیه).

بیمه بدنه اتومبیل

براساس شرایط این بیمه‌نامه، دارندنده و یا مالک وسیله نقلیه اتومبیل خود را در برابر خطرات بیمه می‌کند تا در صورت بروز حادثه و ایجاد خسارت به وسیله نقلیه موضوع بیمه، شرکت بیمه خسارت وارد را براساس شرایط بیمه‌نامه جبران کند. منظور از خطرات مورد تعهد بیمه‌گر، همان حوادثی است که

در صورت واقع شدن چنانچه باعث نابودي و يا آسیب دیدگی اتومبیل شود بیمه‌گر موظف به جبران آن خواهد بود:

۱ - خطرهای مورد تعهد بیمه‌گر

- حوادثی که منجر به ورود خسارت به وسیله نقلیه مورد بیمه گردد، مانند تصادم دو اتومبیل، برخورد وسیله نقلیه با اجسام ثابت و یا متحرک، برگشتن و یا سقوط اتومبیل

- آتش‌سوزی، صاعقه و انفجار وسیله نقلیه

- سرقت کلی

- خسارات وارد به لوازم یدکی اصلی اتومبیل که براساس کاتالوگ همراه اتومبیل به دارنده آن حویل شده باشد

- پرداخت کلیه هزینه‌های معقول و منطقی که به منظور نجات مورد بیمه و حمل و نقل آن به تعمیرگاه و یا محل امن صورت پذیرفته باشد

- خساراتی که در جریان حمل و نقل توسط جرثقیل، خط آهن و یا سایر وسایل نقلیه به مورد بیمه وارد آید

۲ - خطرهای خارج از تعهد بیمه‌گر

خطرهای خارج از تعهد بیمه‌گر خطراتی است که چنانچه منشأ بروز حادثه منجر به خسارت گردد، بیمه‌گر براساس شرایط بیمه‌نامه متعهد جبران خسارت آن نخواهد بود مگر این که برخلاف آن توافق شده باشد، این خطرات عبارتند از:

- خسارات ناشی از کهنگی، عدم مراقبت و نگهداری و اسقاط اتومبیل

- هرگونه آسیب و خسارت وارد به لاستیکها، جز در زمانی که وسیله نقلیه به علت آتش‌سوزی خسارت دیده باشد که در این حالت فقط تا ۵۰٪ قیمت لاستیک به عنوان خسارت پرداخت خواهد شد.

- زیان ناشی از عدم استفاده از وسیله نقلیه از زمانی که دچار حادثه می‌شود تا زمانی که راه‌اندازی مجدد می‌گردد.

- کاهش و پایین آمدن ارزش مورد بیمه بر اثر حادثه

- خطرات جنگ، شورش و انقلاب، و خسارات مستقیم و غیرمستقیم ناشی از انفجارهای هسته‌ای و اشعه یون‌زا.

- خطرات طبیعی مانند، زمین لرزه، سيل و آتشفشان

- خسارتهای عمدی بیمه‌گذار

- خسارات ناشی از رانندگی در حین مستی و یا تحت تأثیر مواد مخدر و یا آزمایش سرعت

بیمه شخص ثالث

افرادی که در يك جامعه زندگی می‌کنند باید تابع قوانین و نظامات آن جامعه باشند و به همین دلیل چنانچه شخصی چه از روی عمد و چه به علت بی‌احتیاطی و غفلت مرتکب عملی خلاف قانون و مقررات شود، مسئول بوده و باید به مجازات متناسب با آن بی‌احتیاطی برسد و زیان وارد اعم از مالی و یا جانی را جبران کند. مسئولیت مدنی زمانی جنبه عملی به خود می‌گیرد که شخص مقصر حادثه مجبور شود زیان وارد به شخص ثالث را جبران کند. تفاوت مسئولیت مدنی با مسئولیت جزایی در این است که مسئولیت جزایی قابل بیمه کردن نیست و مغایر قوانین و عرف جوامع انسانی تلقی می‌شود.

بیمه مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری در ایران در بیست و نهم دیماه ۱۳۴۷ به تصویب رسید تا مسئولیت مدنی بیمه‌گذار در مقابل اشخاص ثالث در نتیجه حوادث ایجاد شده از وسیله نقلیه مورد استفاده خود را بیمه کند. بیمه مسئولیت مدنی در ایران به دو بخش عمده تقسیم می‌شود که عبارتند از:

بیمه اختیاری

بیمه اختیاری (که شامل بیمه نامه های دیه، بیمه مازاد ثالث و بیمه کارت سبز است که این سه نوع اخیر سالها بعد از تصویب قانون بیمه شخص ثالث توسط شرکتهای بیمه طرح ریزی و ابداع شده است). باتوجه به این که این بیمه نامه خسارات مالی و جانی وارد به اشخاص ثالث را جبران می کند، براساس شرایط بیمه نامه افراد زیر در قبال بیمه گذار شخص ثالث شناخته نمی شوند

الف. بیمه گذار و کلیه افرادی که مسئولیت آنها مسئولیت بیمه گذار تلقی می شود

ب. کارکنان بیمه گذار مسئول حادثه که در حین کار و انجام وظیفه باعث بروز حادثه شده باشند

پ. همسر، پدر، مادر، اولاد و اجداد تحت تکفل بیمه گذار

ت. راننده ای که حادثه منحصراً در نتیجه خطای او ایجاد شده باشد

بیمه گر، مسئولیت مدنی بیمه گذار در قبال اشخاص ثالث را در مورد خسارتهای مالی تا مبلغ ۲۵۰۰۰ ریال و خسارتهای جانی حداکثر تا مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال بیمه کرده است که در صورت بروز حادثه آن را پرداخت خواهد کرد

خطرهایی خارج از تعهد بیمه گر

خسارتهای زیر از شمول تعهدات بیمه گر خارج است:

خسارات ناشی از جنگ، جنگ داخلی، شورش، آشوب، بلوا، انقلاب

خسارات ناشی از خطرات طبیعی از قبیل سیل، زلزله، صاعقه و طوفان

خسارات مستقیم و غیرمستقیم ناشی از اشعه یونزا و رادیواکتیویت

خسارات وارد به محمولات و وسایل نقلیه مورد بیمه

خسارات ناشی از محکومیت جزایی و پرداخت جرایم

خسارات وارد ناشی از عمل متصرفین غیرقانونی وسایل نقلیه یا رانندگان فاقد گواهینامه

خسارات وارد به بیمه گذار و کالا، اموال، ساختمانها و وسایل نقلیه تحت مالکیت و یا تصرف بیمه گذار

بیمه حوادث راننده

اصولاً هر تصادم باعث بروز دوتنوع خسارت می شود؛ نخست خساراتی است که به اشخاص ثالث وارد می آید که لزوماً و برحسب قانون، مقصر حادثه ملزم به جبران آن و دیگر خساراتی است که به وسیله نقلیه مقصر حادثه، راننده و سرنشینان آن وارد می آید. خسارات دسته اول را می توان از محل بیمه نامه شخص ثالث و یا مازاد ثالث جبران کرد و خسارات دسته دوم خود شامل دو قسمت است که خسارات مالی و خسارات جرح و فوت از این دسته اند. بخش نخست خسارات دسته دوم را می توان از محل بیمه نامه بدنه اتومبیل جبران کرد و بخش دوم آن یا باید از طریق بیمه نامه حوادث راننده جبران شود و یا بیمه نامه دیه این گونه خسارات جرح و فوت را جبران کند. در این حالت چنانچه شرکت بیمه سرنشینان اتومبیل را بیمه کرده باشد، در صورت بروز خسارات جرح و فوت، آن را جبران خواهد کرد.

۱ - خطرهایی مورد تعهد بیمه گر

براساس شرایط بیمه نامه حوادث راننده، چنانچه وسیله نقلیه مورد بیمه به علت آتش سوزی، انفجار، واژگون شدن، منحرف شدن و یا سقوط باعث بروز هرگونه خسارت جرح و فوت سرنشینان اتومبیل شود، بیمه گر متعهد است خسارات وارد را براساس شرایط بیمه نامه پرداخت کند. لازم به ذکر است که

تعهد بیمه‌گر در مورد بیمه‌نامه حوادث راننده محدود به ظرفیت مجاز اتومبیل مورد بیمه است. در واقع بیمه سرنشین نوعی بیمه‌نامه حادثه است که در آن خطرات مورد بیمه، محدود به مواردی است که در بیمه‌نامه از آنها به عنوان حوادث مشمول بیمه نام برده شده است

۲- خطرات خارج از تعهد بیمه‌گر

سرنشینان وسیله نقلیه مورد بیمه در مقابل حوادث مذکور در بند تحت پوشش بیمه‌ای قرار دارند و تابع شرایط عمومی بیمه‌نامه حوادث راننده می‌باشند؛ اما در صورتی که بروز و منشأ حادثه یکی از خطرات مذکور در ذیل باشد، بیمه‌گر تعهدی در جبران خسارت ندارد

خسارات ناشی از خطرات طبیعی مانند زلزله، سیل، طوفان، صاعقه و آتشفشان که انسان در ظهور و بروز آنها دست نداشته و بروز آن خارج از اراده بشر است

خسارات ناشی از جنگ، شورش، آشوب، بلوا، اعتصاب و ... که معروف به خطرات اجتماعی است قابل جبران نیست مگر این که شرط خلاف دیگری بین طرفین قرارداد توافق شده باشد

خسارات ناشی از کاربرد وسیله نقلیه در مسابقات شرط بندی و آزمایشهای رانندگی

خسارات ناشی از تشعشعات رادیواکتیو و اشعه یونزا.

خسارات وارد به سرنشینان اتومبیل چنانچه در زمان سوختگیری آن ایجاد شده باشد

اصولاً خسارات وارد در صورتی قابل جبران است که راننده دارای گواهینامه مجاز رانندگی باشد. در صورتی که حادثه منجر به نقص عضو و ازکارافتادگی سرنشینان اتومبیل شود، غرامت براساس جدول نقص عضو و ازکارافتادگی پرداخت و تسویه خواهد شد.

پوشش مازاد برای خسارت‌های مالی

طبق ماده ۸ قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب سال ۱۳۹۵، حداقل مبلغ بیمه موضوع این قانون در بخش خسارت بدنی معادل حداقل ریالی دیه یک مرد مسلمان در ماههای حرام با رعایت تبصره ماده (۹) این قانون است و در هر حال بیمه‌گذار موظف به اخذ الحاقیه نمی‌باشد. بنابراین تهیه پوشش مازاد جانی (بدنی) موضوعیت ندارد.

حداقل مبلغ بیمه موضوع این قانون در بخش خسارت مالی معادل دو و نیم درصد (۵/۲٪) تعهدات بدنی است. بیمه‌گذار می‌تواند برای جبران خسارت‌های مالی بیش از حداقل مزبور، در زمان صدور بیمه‌نامه یا پس از آن، بیمه تکمیلی تحصیل کند.

تبصره: در صورتی که بیمه‌گذار در خصوص خسارت‌های مالی تقاضای پوشش بیمه‌ای بیش از سقف مندرج در این ماده را داشته باشد بیمه‌گر مکلف به انعقاد قرارداد بیمه تکمیلی با بیمه‌گذار می‌باشد. حق بیمه در این مورد در چهارچوب ضوابط کلی که توسط بیمه مرکزی اعلام می‌شود، توسط بیمه‌گر تعیین می‌گردد.

